

BUTLLETÍ

DE LA

Institució Catalana d'Historia Natural

2.ª ÈPOCA

BARCELONA, JUNY, 1916

ANY XIII — NÚM. 6

SECCIÓ OFICIAL

~~~~~

SESSIÓ ORDINARIA DE 4 DE JUNY DE 1916

*Presidència del Rond. P. Joaquim M.ª de Barnola, S. J.
President*

Assisteixen els socis Srs. Alòs, Barnola, Casanova, Codina, Folch (Manel), Ferrer i Vert, Font i Quer, Faura i Sans, Maluquer (Salvador, Josep i Joaquim), Morer, Riera, Sagarra (Ignasi), Serra i Zariquiey.

DESPAIG ORDINARI

Se llegeix l'acta de l'anterior sessió que és aprovada per unanimitat. S'admet com a soci numerari don Josep M.ª Bultó.

COMUNICACIONS CIENTÍFIQUES

Excursió col·lectiva a Moncada.—El Sr. President dóna compte de l'excursió col·lectiva de Maig, feta pels voltants de Moncada en la forma següent:

Al devallar del tren emprengürem la pujada del turó per la part N., seguint per on ens atreia l'abundor de plantes, una volta en el cim explorà-

rem una depressió propera, en forma de avenc incipient, les parets del qual hom veia cobertes en part de molses, girant després cap a mig-jorn, fins al peu del turó, pujant novament fins a la font de Mitja Costa, on dinàrem, seguint en acabat la nostra exploració pels voltants de la via del ferrocarril.

Les plantes més notables recollides són: *Polypodium vulgare* L., *Ceterach officinarum* Willd., *Asplenium trichomanes* L., *Adiantum-nigrum* L. i *Ruta-muraria* L.; *Lemna minor* L., *Heleocharis palustris* (L.) R. Br. en les cunetes embassades entre l'estació i la carretera; *Briza maxima* L.; *Aceras anthropophora* (L.) R. Br. i *pyramidalis* Reichb.; *Ophris fusca* Link (citada pel Costa del mateix indret); *Osyris alba* L.; *Euphorbia exigua* L. i *angulata* Jacq.; *Mercurialis tomentosa* L. prop de la riera; *Biscutella laevigata* L., *Platycodon spicatus* (L.) Bernh.; *Trifolium repens* L. i *stellatum* L.; *Vicia* (Cracca) *tenuifolia* Roth. i *lutea* L.; *Lotus citisoides* L.; *Geranium Robertianum* L. i *sanguineum* L. (citat també pel Costa); *Ranunculus bulbosus* L.; *Helianthemum Tuberia* Mill.; (*Tuberaria vulgaris* Wk.); *Myosotis intermedia* Link. en grups isolats les de flor blanca i les de flor blava; *Veronica Teucrium* L.; *Valeriana dioica* L., *Valerianella coronata* DC.

HEPÀTIQUES RECOLLIDES.—*Madotheca platyphylla* Dum. En grans pans al damunt de soques dels arbres i de roques.

Cephalozia divaricata Heeg. En masses compactes barrejada amb la següent, en els terrers embassats d'on surt l'aigua de la «font pudenta».

Aplazia riparia (Tayl.) Dum. Plena de brots joves, que li donaven l'aparència de la *Apl. caespititia* Dum.

Pellia Neesiana Limpr. En les cunetes embassades properes a l'estació. La segona i tercera pensem que no havien pas estat citades de Catalunya.

Afidits.—(Ins. Hemipt). El Sr. President comunica que anant a tallar unes fulles d'«èbuls» *Sambucus ebulus* L. per a la demostració experimental de la presència dels nitrats en els teixits vegetals, trobà els brots coberts del pugó *Aphis sambuci*. En una excursió a Sant Pere Màrtir recollí sota les pedres el *Forda vacca*, de costums subterrànics i *mirmecofilit*; mostra un exemplar conservat en alcohol; és dels afidits més grans de la fauna europea. Darrerament presenta unes fulles d'om amb curioses cecídies piriformes de *Lachnus ulmi*.

Grafit a Sardanyola (?). — Diu el Sr. President que se li ha comunicat el descobriment a dita localitat d'un abundós jaciment de dit mineral combustible, que's pensa explotar industrialment. Li han ofert exemplars. Quan els tingui i s'examinin, es podrà donar per segura la troballa, puix podria molt ben ésser que's tractés solament de pissares ampelítiques.

La Pinguicula grandifolia L. a Tortosa.—Havent rebut l'istiu passat uns peus de la planta insectívora *Pinguicula*, de les déus de «la Caramella», al

peu de «Mont Caro», que són les que constitueixen la dotació d'aigües potables de la ciutat dita, comunica el Sr. President que els ha conreuat convenientment, havent vist amb sorpresa que no es tractava de l'espècie *vulgaris* L., com es creia d'ençà que s'estudia la flora tortosense, sinó de l'apuntada en el epígraf, com ha comprovat per un estudi minuciós de les flors, que durant setmanes i setmanes li ha produït la mata més crescuda. Amb aquesta ocasió va escriure a Tortosa al P. Pujiula perquè es fixés detingudament en els caràcters que la planta presenta «in situ». La resposta ha estat confirmar la determinació dita: dada de tant més interès, quan sols la coneixiem a Catalunya de Nuria, prop de Tres Ponts, Maladetta, Salt del Sastre (Costa i Willkomm).

Hepàtiques de «les Estunes de Banyoles».—Entre el material recollit l'hivern passat pel Sr. President per fer un estudi fitostàtic de les esclretxes properes al llac de Banyoles, que anomenen els del país «les estunes», han estat reconegudes les Hepàtiques:

Lejeunea calcarea Lib. (pensem que no citada de Catalunya), utilitzant com a sustentacle la

serpyllifolia Lib., entremig de *Hyphnum* i *Thyidium*.

Madotheca platyphylla Dum.

Plagiochila asplenioides Dum., var. *minor*.

Metzgeria furcata Dum.

Nota lepidopterològica.—En Joaquim Maluquer llegeix una nota del consoci Sr. Rosset referent a unes interessants papallones caçades pels voltants de Martorell i Gelida.

Nota bibliogràfica.—El mateix Sr. Maluquer llegeix una nota bibliogràfica del darrer treball sobre herpetologia del Dr. Boscà publicat en el butlletí de la «Sociedad Española de Historia Natural», del mes d'Abril, fent remarcar l'importància de les espècies que cita com a noves per a Catalunya, si bé n'hi ha algunes que havien estat ja anteriorment citades.

El *Carabus Mulleri* Haury.—El Sr. Codina presenta un exemplar mascle viu de *Carabus (Megodontus) violaceus Mulleri* Haury trobat per ell el 10-V-16 caminant per l'empedrat del carrer del Torrent de l'Olla, a les nou del matí, enfront del n.º 155 i que sembla acomodar-se bé a un règim alimentici purament helicòfag. No creu que s'hagi citat la troballa del *Mülleri* en semblants condicions ni tan endins de Barcelona, afegint que qualques *Sphodrus leucophthalmus* L. carabidit *Pterostichinae* no rars en jardins, cellers, etc., i d'una grandària aproximada al *Mülleri*, sovint han estat confosos amb ell.

Sobre l'*Attacus cynthia*.—El Sr. Sagarra comunica que en la present temporada se presenta molt abundós aquest lepidòpter en les hortes de Montjuich. Sa crissàlida està col·locada entre les herbes dels marges. Aquesta espècie està doncs ben naturalitzada entre nosaltres i no sabem si s'ha citat com integrant de nostra fauna.

Exploració de la Vall de l'Avencó.—Els Srs. Sagarra i Font Quer explicaren, cada hu, des del seu punt de vista, les particularitats lepidopterològiques i Botàniques de la vall de l'Avencó, d'Aiguafreda.

Es notable el descobriment en aquella localitat del lepidòpter *Nemeobius lucina* L., únic representant europeu de la família *Erycinidae* que no sabem s'hagi citat de Catalunya ni potser d'Espanya. Caracteritza aquesta vall la gran varietat de *Rhopalocera* i en particular les licenes de les quals ne recolliren unes deu espècies. Aquestes i les demés observacions se detallaran en una nota ampliada al fer l'estudi de l'encontrada.

La vegetació de la Vall de l'Avencó és la que solen presentar les falades de les baixes montanyes calisses del interior, cap als 500 metres d'altitud, com les de Montserrat i Bages. I la composició florística és també del tot semblanta a la d'aquestes últimes. La *Viola Willkommii* Rœm. Sch., viu també a la Vall de l'Avencó, i és interessant aquesta cita perquè és de les localitats més orientals. A les pissares de més amunt canvia del tot l'associació, i comencen els *Sarotamnus* amb tots els seus habituals acompanyants del Montseny. Fins al fons de la vall descendeix el *Lathyrus macrorrhizus* Wimm., i allí mateix es descobrí altre *Lathyrus*, el *L. niger* Bernh., que té en aquell lloc l'habitació meridional més avensada de Catalunya.

Plantes de Artesa de Segre.—El Sr. Font i Quer donà compte d'haver rebut unes quantes mostres de plantes d'Artesa de Segre recollides pel soci En Salvador Maluquer, entre les quals, digué, n'hi han algunes d'interès, com la *Listera ovata* R. Br., *Ophrys Scolopax* Cav., *Vicia onobrychioides* L., etc.

Carex interessants.—El mateix Sr. Font parlà després sobre quelques espècies de *Carex* que ofereixen interès. Feu remarcar sobre tot la presència a Catalunya de la *Carex nitida* Host, de Seva, citada únicament per Cadevall, del Ubac, i de la *Carex ædipostyla* Duval-Jouve, de Martorell de la Selva.

Nota geològica.—Mn. M. Faura, dona compte d'una probable erupció granítica secundària a Bigues.

No havent-hi altres assumptes de que tractar el Sr. President aixeca la sessió a la una de la tarda, després d'un breu parlament, expressant sos desigs que els treballs dels mesos d'estiu siguin profitosos per a la Ciència i per als socis.